Maironio St. 1

In 2016, one trench (30.6 m^2) was excavated on the plot at Maironio St. 1. Grey fill soil, which contained brick fragments, household pottery sherds, animal bones, and human bones from various periods, was recorded down to a depth of 90 cm near the N wall of building 1. A fragment of a former building dating to the 18th century was unearthed at a depth of 45 cm 4.2 m from the building's N wall. (Fig. 1). Under a layer of paving and sand on the other side of the street, a grey fill layer formed in laying utility lines in the 20th century was recorded down to a depth of 1.5 m (Fig. 2).

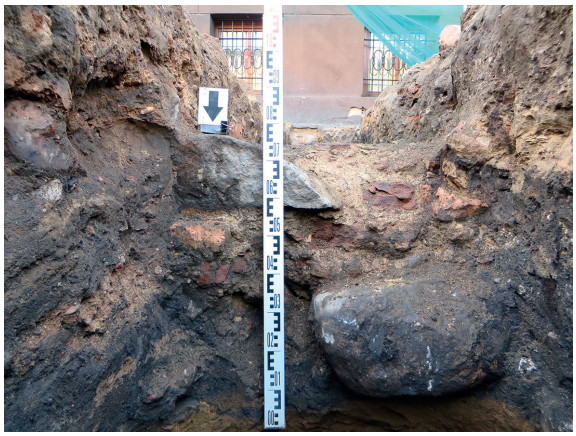

1 pav. Atidengtas mūras iš Š. S. Rutkovskio nuotr.

Fig. 1. The unearthed masonry wall, as seen from the N.

2 pav. Perkasos V sienelė iš R. S. Rutkovskio nuotr.

Fig. 2. The W wall of the trench, as seen from the E.

Stanislav Rutkovski

Vokiečių gatvės šiauriniai kiemai

2016 m. Vilniuje, Vokiečių gatvėje, vidinių kiemų teritorijoje, nuo Vokiečių g. 13B esančios elektros transformatorinės pastato iki M. Antokolskio g. 16A sklype esančios elektros transformatorinės bei iki Rotušės aikštės vykdyti elektros tinklų atnaujinimo darbai. Vokiečių gatvės Š dalyje esančioje vidinių kiemų teritorijoje archeologiniai tyrimai vyko ne kartą (tyrimus 1976 m. vykdė P. Tebelškis, D. Bešėnienė (1977), G. Stankevičius (1988), V. Grišinas (1990, 1991), V. Vainilaitis (1998), K. Katalynas (1998), A. Vaicekauskas (1999, 2001, 2004), D. Luchtanienė (2000), Z. Baubonis (2011), S. Rutkovskis (2014), M. Daubaras (2016). Po šių tyrimų žinoma, jog šioje Vokiečių gatvės vietoje gausu iki II Pasaulinio karo stovėjusių pastatų liekanų (vyrauja XVII–XIX a., tačiau aptikta ir XV–XVI ar net XIV a. pastatų liekanų). Taip pat nustatyta, jog įžemis glūdi 0,7–3,8 m gylyje, o kultūrinis sluoksnis smarkiai apardytas ar visiškai sunaikintas.

Prieš kasimo darbus buvo iškasti 3 2x2 m dydžio šurfai (bendro 12 m^2 ploto). Šurfe 1 pasiektas 2–2,1 m gylis, fiksuoti supiltiniai ir permaišyti XX a. sluoksniai. Šurfe 2 pasiektas tik 62 cm gylis. Didžiojoje šurfo dalyje 16–22 cm gylyje atidengtas XVIII a. mūro fragmentas. Jis 2 m ilgio, 1,2–1,3 m pločio, sumūrytas iš gelsvos, rausvos spalvos plytų (plytos (?)x14–17x7–8 cm dydžio) bei akmenų, rištų pilkšvos

spalvos kalkių skiediniu. Kur mūro nebuvo, šurfo V dalyje atsiremta į paklotus elektros kabelius.

Šurfe 3 2–2,05 m gylyje pasiektas tamsiai pilkos spalvos smėlingas nesuardytas sluoksnis su keliomis XVII a. buitinės keramikos šukėmis. Įžemis – gelsvas smėlis, pasiektas 2,35–2,45 m gylyje (1 pav.).

Atlikus žvalgomuosius tyrimus ir nustačius, jog nesuardyti kultūriniai sluoksniai glūdi giliau, nei vyksta projektiniai darbai, vykdant grunto kasimo darbus naujų elektros tinklų įrengimui žvalgyta 429,6 m ilgio, 35–50 cm pločio trasa (bendro 207,6 m^2 ploto). Nors nesuardytų kultūrinių sluoksnių neaptikta, surinkta pavienių XVII–XIX a. buitinės bei statybinės keramikos radinių bei užfiksuota 15 mūrų fragmentų, iš kurių net 13 susitelkę ties M. Antokolskio gatve.

Vienas jų, mūras 5, – 40 cm gylyje (H_{abs} 111,75 m) atidengtas fragmentas. Šalia dabartinės M. Antokolskio gatvės stovėjusio pastato išorinės sienos fragmentas, orientuotas Š–P kryptimi, mūrytas iš 29x16x6,5, 30x15x6 gelsvos spalvos plytų su išilginėmis braukomis, rištų pilkšvos spalvos kalkių skiediniu.

Kitu atveju 85 cm gylyje (H_{abs} 111,65 m) užfiksuotas 1,7 m ilgio, 50 cm pločio buvusio pastato grindų fragmentas (mūras 8), už tranšėjos ribų besitęsiantis V–R kryptimi (2 pav.). Grindys įrengtos iš 20x20x2 cm dydžio raudonų plytelių.

Šiais bei kitais 13 atvejų atidengti mūrai datuojami XVII–XVIII a. Jie mūryti iš rausvos arba gelsvos spalvos plytų su išilginėmis, sker-

1 pav. Šurfas 2 iš PV. S. Rutkovskio nuotr.

Fig. 1. Test pit 2, as seen from the SW.

2 pav. Mūras 8 iš P. S. Rutkovskio nuotr.

Fig. 2. Masonry wall 8, as seen from the S.

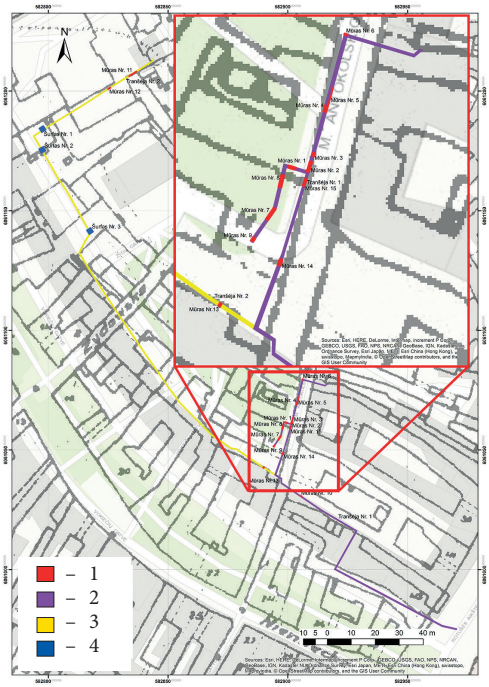

3 pav. Tyrimų vieta ties M. Antokolskio gatve, sugretinus 1938 m. Vilniaus miesto planą: 1 – atidengtas mūras; 2 – tranšėja 1; 3 – tranšėja 2; 4 – šurfo vieta. S. Rutkovskio brėž.

Fig. 3. The investigation site on M. Antokolskio Street compared with the 1938 plan of Vilnius: 1 – unearthed masonry wall; 2 – trench 1; 3 – trench 2; 4 – test pit site.

sinėmis braukomis ar be jų. Plytos 27–30x13–16x5–8 cm dydžio, rištos molio ar kalkių skiediniu. Mūrai pasiekti nuo 30 iki 85 cm gylyje.

Remiantis tyrimų rezultatais, galima konstatuoti, jog šioje Vilniaus miesto vietoje kultūriniai sluoksniai smarkiai apardyti XX a. pertvarkant gatvę. Tačiau negiliai atidengtas didelis kiekis mūrų leidžia patikslinti buvusį vietos užstatymą (3 pav.) bei surinkti papildomų duomenų apie Vokiečių ir M. Antokolskio gatves bei šalia šių buvusius pastatus.

Tyrimų metu rasti archeologiniai radiniai perduoti į LNM.

The Narrow Courtyards on Vokiečių Street

In 2016, a field evaluation and survey were conducted beside Vokiečių and M. Antokolskio Streets in Vilnius. During them, three test pits (a total of 12 m^2) were excavated and the digging of a 429.6 m long (207.6 m^2) utility trench was monitored. During the evaluation, a cultural layer and natural soil were discovered only in test pit 3. A 17th-century cultural layer was reached at a depth of 2–2.05 m, natural soil at 2.35–2.45 m (Fig. 1). 15 fragments of 17th–18th-century masonry walls were unearthed during the watching brief (Figs. 2, 3).

Ignas Sadauskas

Maironio gatvė 1

2016 m. spalio–lapkričio mėnesiais atlikti detalieji tyrimai ir žvalgymai Vilniuje, sklype Maironio g. 1 ir Barboros Radvilaitės gatvės važiuojamojoje dalyje, suprojektuotų naujų inžinerinių tinklų trasų tiesimo vietose. Šis sklypas ir aplinkinė teritorija yra buvusių bernardinų vienuolyno sodų dalis. XVII–XIX a. vietovė buvo menkai urbanizuota, aptverta mūrine tvora, joje vyravo agrarinio pobūdžio veikla. Dabartinis sklypas suformuotas XIX a. pabaigoje nutiesus Aleksandro Suvorovo (vėliau Šv. Onos, Tiesos, dabar Maironio) gatvę. Šiuo metu sklype esantis pastatas pastatytas 1897–1898 m.

Šio straipsnio autorius 2015 m. atliko žvalgomuosius tyrimus ir žvalgymus Maironio g. 1 sklype stovinčio pastato rūsio patalpose ir vidiniame kieme. Jų metu ištirta 11 šurfų (iš viso 16 m^2 plotas) ir tik šurfe 11 maždaug 1–1,2 m gylyje aptiktas intensyvus XVII–XVIII a. datuojamas kultūrinio sluoksnio horizontas (*ATL 2015 metais*, 2016, p. 558).